HOTĂRÂREA CURȚII (Camera a treia)

11 iulie 2008*

În cauza C-195/08 PPU,

având ca obiect o cerere de pronunțare a unei hotărâri preliminare formulată în temeiul articolului 234 CE de Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Lituania), prin Decizia din 30 aprilie 2008, primită de Curte la 14 mai 2008, în procedura inițiată de

Inga Rinau,

CURTEA (Camera a treia),

compusă din domnul A. Rosas, președinte de cameră, domnii J. N. Cunha Rodrigues (raportor), J. Klučka, doamna P. Lindh și domnul A. Arabadjiev, judecători,

avocat general: doamna E. Sharpston,
grefieri: doamna C. Strömholm, administrator, și domnul M. A. Gaudissart, șef de unitate,

având în vedere cererea instanței de trimitere din 21 mai 2008, primită la Curte în ziua următoare, la 22 mai, de a judeca trimiterea preliminară potrivit procedurii de urgență, în temeiul articolului 104b din Regulamentul de procedură,

* Limba de procedură: lituaniana.

având în vedere Decizia Camerei a treia din 23 mai 2008 prin care s-a admis cererea menționată,

având în vedere procedura scrisă și în urma ședințelor din 26 și 27 iunie 2008,

luând în considerare observațiile prezentate:

— pentru doamna Rinau, de G. Balčiūnas și G. Kaminskas, advokatai;

— pentru domnul Rinau, de doamna D. Foigt, advokatė;

— pentru guvernul lituanian, de domnul D. Kriaučiūnas și doamna R. Mackevičienė, în calitate de agenți;

— pentru guvernul german, de doamna J. Kemper, în calitate de agent;

— pentru guvernul francez, de doamna A.-L. During, în calitate de agent;

— pentru guvernul leton, de doamnele E. Balode-Buraka și E. Eihmane, în calitate de agenți;

— pentru guvernul olandez, de doamna C. ten Dam, în calitate de agent;

— pentru guvernul Regatului Unit, de doamna E. Jenkinson, în calitate de agent, asistată de domnul Ch. Howard, QC;

— pentru Comisia Comunităților Europene, de doamnele A.-M. Rouchaud-Joët și A. Steiblytė, în calitate de agenți,

după ascultarea avocatului general,

pronunță prezenta

Hotărâre

1 Cererea de pronunțare a unei hotărâri preliminare privește interpretarea Regulamentului (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000 (JO L 338, p. 1, Ediție specială, 19/vol. 6, p. 183, denumit în continuare „regulamentul").

2 Această cerere a fost formulată în cadrul unui litigiu între doamna Rinau, pe de o parte, și domnul Rinau, pe de altă parte, privind înapoierea în Germania a fiicei acestora, Luisa, reținută în Lituania de doamna Rinau.

Cadrul juridic

Convenția de la Haga din 1980

3 Articolul 3 din Convenția de la Haga din 25 octombrie 1980 asupra aspectelor civile ale răpirii internaționale de copii (denumită în continuare „Convenția de la Haga din 1980”) prevede:

„Deplasarea sau neînapoierea unui copil se consideră ilicită:

a) când are loc prin violarea unui drept privind încredințarea, atribuit unei persoane, unei instituții sau oricărui alt organism acționând fie separat, fie împreună, prin legea statului în care copilul își avea reședința obișnuită, imediat înaintea deplasării sau neînapoierii sale; și

b) dacă la vremea deplasării sau neînapoierii acest drept era exercitat în mod efectiv, acționându-se separat sau împreună, ori ar fi fost astfel exercitat, dacă asemenea împrejurări nu ar fi survenit.

Dreptul privind încredințarea, vizat la litera a), poate rezulta, între altele, dintr-o atribuire de plin drept, dintr-o hotărâre judecătorească sau administrativă sau dintr-un acord în vigoare potrivit dreptului acelui stat.”

4 Potrivit articolului 12 din Convenția de la Haga din 1980:

„Când un copil a fost deplasat sau reținut ilicit în înțelesul articolului 3 și o perioadă de mai puțin de un an s-a scurs cu începere de la deplasare sau neînapoiere în momentul introducerii cererii înaintea autorității judiciare sau administrative a statului contractant unde se afla copilul, autoritatea sesizată dispune înapoierea sa imediată.

Autoritatea judiciară sau administrativă, sesizată fiind chiar după expirarea perioadei de un an prevăzute la alineatul precedent, urmează, de asemenea, să dispună înapoierea copilului, afară dacă nu se stabilește că copilul s-a integrat în noul său mediu.

Când autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat are motive de a crede că copilul a fost luat într-un alt stat, ea poate suspenda procedura sau respinge cererea de înapoiere a copilului."

5 Articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980 prevede:

„Prin excepție de la dispozițiile articolului precedent, autoritatea judiciară sau administrativă a statului solicitat nu este ținută să dispună înapoierea copilului, dacă persoana, instituția sau organismul care se împotrivește înapoierii sale stabilește:

a) că persoana, instituția sau organismul care avea în îngrijire copilul nu exercita efectiv dreptul privind încredințarea la data deplasării sau neînapoierii ori consimțise sau achiesase ulterior acestei deplasări sau neînapoieri; sau

b) că există un risc grav ca înapoierea copilului să-l expună unui pericol fizic sau psihic sau ca în orice alt chip să-l situeze într-o situație intolerabilă.

Autoritatea judiciară sau administrativă poate, de asemenea, să refuze a dispune înapoierea copilului, dacă constată că acesta se împotrivește la înapoierea sa și că a atins o vârsta sau o maturitate care face necesar să se țină seama de opinia sa.

La aprecierea împrejurărilor vizate în acest articol, autoritățile judiciare sau administrative urmează să țină seama de informațiile puse la dispoziție de autoritatea centrală sau de orice altă autoritate competentă a statului în care se afla reședința obișnuită a copilului, privitor la situația sa socială."

6 Convenția de la Haga din 1980 a intrat în vigoare la 1 decembrie 1983. Toate statele membre ale Uniunii Europene sunt părți contractante la convenție.

Reglementarea comunitară

7 Considerentul (17) al regulamentului precizează:

„În caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, înapoierea sa ar trebui obținută fără întârziere, iar, în acest scop, Convenția de la Haga [din 1980] ar trebui să se aplice în continuare, astfel cum a fost completată cu dispozițiile din prezentul regulament, în special cu cele din articolul 11. Instanțele din statul membru în care a fost deplasat copilul sau a fost reținut ilicit ar trebui să fie în măsură să se opună înapoierii sale în cazuri precise, justificate în mod corespunzător. Cu toate acestea, o astfel de hotărâre ar trebui să poată fi înlocuită cu o hotărâre ulterioară a instanței din statul membru al reședinței obișnuite a copilului înaintea deplasării sale sau a reținerii sale ilicite. Dacă această hotărâre implică înapoierea copilului, înapoierea ar

trebui realizată fără a fi necesară recurgerea la vreo procedură pentru recunoașterea și executarea hotărârii în cauză în statul membru în care se află copilul răpit.”

8 Considerentul (21) al regulamentului prevede:

„Recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești pronunțate într-un stat membru ar trebui să se bazeze pe principiul încrederii reciproce, iar motivele de refuz al recunoașterii ar trebui reduse la minimul necesar.”

9 Articolul 2 din regulament prevede:

„În sensul prezentului regulament:

[…]

4. «hotărâre judecătorească» înseamnă orice hotărâre de divorț, de separare de drept sau de anulare a unei căsătorii, precum și orice hotărâre judecătorească privind răspunderea părintească pronunțată de o instanță judecătorească a unui stat membru, oricare ar fi denumirea hotărârii, inclusiv termenii «decizie», «sentință» sau «ordonanță»;

5. «stat membru de origine» înseamnă statul membru în care a fost pronunțată hotărârea care trebuie executată;

6. «stat membru de executare» înseamnă statul membru în care se solicită executarea hotărârii;

7. «răspundere părintească» înseamnă ansamblul drepturilor și obligațiilor conferite unei persoane fizice sau unei persoane juridice în temeiul unei hotărâri judecătorești, al unui act cu putere de lege sau al unui acord în vigoare privind persoana sau bunurile unui copil. Aceasta cuprinde în special încredințarea și dreptul de vizită;

8. «titular al răspunderii părintești» înseamnă orice persoană care exercită răspunderea părintească față de un copil;

[…]

11. «deplasare sau reținere ilicită a unui copil» înseamnă deplasarea sau reținerea unui copil în cazul în care:

a) a avut loc o încălcare adusă încredințării dobândită printr-o hotărâre judecătorească, printr-un act cu putere de lege sau printr-un acord în vigoare în temeiul legislației statului membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii

și

b) sub rezerva ca încredințarea să fi fost exercitată efectiv, singur sau împreună, în momentul deplasării sau reținerii, sau ar fi fost exercitată dacă nu ar fi survenit aceste evenimente. Încredințarea se consideră ca fiind exercitată împreună atunci când unul dintre titularii răspunderii părintești nu poate, în temeiul unei hotărâri judecătorești sau ca efect al legii, să decidă asupra locului de reședință a copilului fără consimțământul celuilalt titular al răspunderii părintești.”

10 Articolul 8 din regulament prevede:

„(1) Instanțele judecătorești dintr-un stat membru sunt competente în materia răspunderii părintești privind un copil care are reședința obișnuită în acest stat membru la momentul la care instanța este sesizată.

(2) Alineatul (1) se aplică sub rezerva dispozițiilor articolelor 9, 10 și 12."

11 Articolul 10 din regulament prevede:

„În caz de deplasare sau de reținere ilicită a unui copil, instanțele judecătorești din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau a reținerii sale ilicite rămân competente până în momentul în care copilul dobândește o reședință obișnuită într-un alt stat membru […]."

12 În conformitate cu articolul 11 din regulament:

„(1) În cazul în care o persoană, instituție sau orice alt organism căruia/căreia i s-a încredințat copilul solicită autorităților competente dintr-un stat membru să pronunțe o hotărâre judecătorească pe baza [Convenției de la Haga din 1980] în vederea obținerii înapoierii copilului care a fost deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat membru decât statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sau de reținerea sa ilicită, se aplică alineatele (2)-(8).

(2) La aplicarea articolelor 12 și 13 din Convenția de la Haga din 1980, se asigură posibilitatea de ascultare a copilului în cadrul procedurii, cu excepția cazului în

care aceasta este necorespunzătoare în conformitate cu vârsta sau gradul său de maturitate.

(3) O instanță sesizată cu o cerere de înapoiere a unui copil prevăzută la alineatul (1) acționează cu celeritate în cadrul procedurii privind cererea, utilizând procedurile urgente prevăzute de dreptul intern.

Fără a aduce atingere primului paragraf, instanța judecătorească pronunță hotărârea, cu excepția cazului în care aceasta se dovedește imposibilă din cauza unor împrejurări excepționale, în cel mult șase săptămâni de la sesizarea sa.

(4) O instanță judecătorească nu poate refuza înapoierea copilului în temeiul articolului 13 litera (b) din Convenția de la Haga din 1980 în cazul în care se stabilește că s-au luat măsuri corespunzătoare pentru a asigura protecția copilului după înapoierea sa.

(5) O instanță judecătorească nu poate refuza înapoierea copilului în cazul în care persoana care a solicitat înapoierea copilului nu a avut posibilitatea să fie ascultată.

(6) În cazul în care o instanță judecătorească a pronunțat o hotărâre de neînapoiere în temeiul articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, instanța trebuie să transmită de îndată, fie direct, fie prin intermediul autorității sale centrale, o copie a hotărârii judecătorești de neînapoiere și a documentelor pertinente, în special un proces-verbal al ședințelor instanței competente sau autorității centrale din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau reținerii sale ilicite, în conformitate cu dreptul intern. Instanța trebuie să primească toate documentele menționate în termen de o lună de la data hotărârii de neînapoiere.

(7) Cu excepția cazului în care instanțele judecătorești din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înainte de deplasarea sa sau de reținerea

sa ilicită au fost deja sesizate de una dintre părți, instanța judecătorească sau autoritatea centrală care primește informația menționată la alineatul (6) trebuie să o notifice părților și să le invite să prezinte observații instanței, în conformitate cu dreptul intern, în termen de trei luni de la data notificării, pentru ca instanța judecătorească să examineze problema încredințării copilului.

Fără a aduce atingere normelor în materie de competență prevăzute de prezentul regulament, instanța judecătorească închide cauza în cazul în care nu a primit nicio observație în termenul prevăzut.

(8) Fără a aduce atingere unei hotărâri de neînapoiere pronunțate în conformitate cu articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980, orice hotărâre ulterioară prin care se dispune înapoierea copilului, pronunțată de o instanță competentă în temeiul prezentului regulament, este executorie în conformitate cu capitolul III secțiunea 4, în vederea asigurării înapoierii copilului."

13 Capitolul III din regulament, intitulat „Recunoaștere și executare", cuprinde articolele 21-52. Secțiunea 4 din capitolul III, intitulată „Forța executorie a anumitor hotărâri judecătorești privind dreptul de vizită și a anumitor hotărâri judecătorești prin care se dispune înapoierea copilului", cuprinde articolele 40-45 din regulament.

14 Articolul 21 alineatele (1) și (3) din regulament prevede:

„(1) Hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru se recunosc în celelalte state membre fără a fi necesar să se recurgă la vreo procedură.

[…]

(3) Fără a aduce atingere secțiunii 4 din prezentul capitol, orice parte interesată poate solicita, în conformitate cu procedurile prevăzute de secțiunea 2 din prezentul capitol, pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii."

15 Articolul 23 din regulament prevede:

„O hotărâre judecătorească pronunțată în materia răspunderii părintești nu este recunoscută:

(a) în cazul în care recunoașterea contravine în mod evident ordinii publice din statul membru în care se solicită recunoașterea, luând în considerare interesul superior al copilului;

[…]"

16 În conformitate cu articolul 24 din regulament:

„Competența instanței judecătorești din statul membru de origine nu poate fi controlată. Criteriul ordinii publice menționat la articolul 22 litera (a) și la articolul 23 litera (a) nu se poate aplica normelor de competență menționate la articolele 3-14."

17 Articolul 28 alineatul (1) din regulament are următorul cuprins:

„Hotărârile judecătorești pronunțate într-un stat membru cu privire la exercitarea răspunderii părintești față de un copil, care sunt executorii în acel stat și care au fost notificate sau comunicate, se execută într-un alt stat membru după ce s-a încuviințat executarea la cererea oricărei părți interesate."

18 Articolul 31 din regulament prevede:

„(1) Instanța judecătorească sesizată prin cerere [de încuviințare a executării] pronunță o hotărâre în termen scurt, fără ca persoana împotriva căreia se solicită executarea sau copilul să poată, în această fază a procedurii, să prezinte observații.

(2) Cererea poate fi respinsă numai pentru unul dintre motivele prevăzute la articolele 22, 23 și 24.

(3) În niciun caz, hotărârea judecătorească nu poate face obiectul unei revizuiri pe fond."

19 Articolul 40 din regulament prevede:

„(1) Prezenta secțiune se aplică:

[…]

(b) înapoierii copilului ca urmare a unei hotărâri judecătorești prin care se dispune înapoierea copilului menționată la articolul 11 alineatul (8).

(2) Dispozițiile din prezenta secțiune nu îl împiedică pe un titular al răspunderii părintești să solicite recunoașterea și executarea unei hotărâri, în conformitate cu dispozițiile cuprinse în secțiunile 1 și 2 din prezentul capitol."

20 În conformitate cu articolul 42 din regulament, intitulat „Înapoierea copilului”:

„(1) Înapoierea copilului prevăzută la articolul 40 alineatul (1) litera (b), care rezultă dintr-o hotărâre judecătorească executorie pronunțată într-un stat membru, este recunoscută și executorie într-un alt stat membru fără să fie necesară încuviințarea executării și fără să fie posibil să se opună recunoașterii sale în cazul în care hotărârea a fost certificată în statul membru de origine în conformitate cu alineatul (2).

Chiar dacă dreptul intern nu prevede caracterul executoriu de drept al unei hotărâri prin care se dispune înapoierea copilului, instanța de origine poate declara hotărârea executorie, fără a aduce atingere unei eventuale căi de atac.

(2) Instanța judecătorească de origine care a pronunțat hotărârea menționată la articolul 40 alineatul (1) litera (b) nu eliberează certificatul menționat la alineatul (1) decât în cazul în care:

(a) copilul a avut posibilitatea de a fi ascultat, cu excepția cazului în care aceasta a fost considerată necorespunzătoare în conformitate cu vârsta sau gradul său de maturitate;

(b) părțile au avut posibilitatea de a fi ascultate și

(c) instanța judecătorească a pronunțat hotărârea ținând seama de motivele și mijloacele de probă care au stat la baza hotărârii pronunțate în conformitate cu articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980.

În cazul în care instanța judecătorească sau orice altă autoritate ia măsuri în vederea asigurării protecției copilului după înapoierea sa în statul membru în care își are reședința obișnuită, certificatul precizează modul de aplicare a acestor măsuri.

Instanța judecătorească de origine eliberează din proprie inițiativă certificatul menționat anterior, utilizând formularul al cărui model este prevăzut în anexa IV (certificat privind înapoierea copilului).

Certificatul se completează în limba hotărârii judecătorești."

21 Articolul 43 din regulament are următorul cuprins:

„(1) În cazul oricărei rectificări a certificatului se aplică dreptul statului membru de origine.

(2) Eliberarea unui certificat în temeiul articolului 41 alineatul (1) sau al articolului 42 alineatul (1) nu este supusă niciunei căi de atac."

22 Potrivit articolului 44 din regulament „[c]ertificatul nu-și produce efectele decât în limitele caracterului executoriu al hotărârii judecătorești."

23 Articolul 60 din regulament prevede:

„În relațiile dintre statele membre, prezentul regulament prevalează asupra următoarelor convenții în măsura în care acestea privesc materiile reglementate de prezentul regulament:

[…]

(e) [Convenția de la Haga din 1980].”

24 Articolul 68 din regulament prevede:

„Statele membre comunică Comisiei listele cu instanțele care soluționează căile de atac și căi de atac menționate la articolele 21, 29, 33 și 34, precum și modificările care li s-au adus.

Comisia actualizează aceste informații și le pune la dispoziția publicului prin publicarea în *Jurnalul Oficial al Uniunii Europene* și prin orice alt mijloc corespunzător.”

25 Rezultă din informațiile privind instanțele și căile de atac, comunicate în conformitate cu articolul 68 din Regulamentul nr. 2201/2003 (JO 2005, C 40, p. 2), că, în aplicarea articolului 68 primul paragraf din regulament, Republica Lituania a informat Comisia că cererile menționate la articolele 21 și 29 din regulamentul amintit, precum și calea de atac prevăzută la articolul 33 din regulament sunt formulate în fața Lietuvos apeliacinis teismas (Curtea de Apel) și că hotărârea judecătorească pronunțată în urma exercitării căii de atac, menționată la articolul 34 din regulament, nu poate fi supusă decât unui recurs în fața Lietuvos Aukščiausiasis Teismas (Curtea Supremă).

26 Rezultă din informațiile menționate că o cerere de încuviințare a executării unei hotărâri judecătorești pronunțate de o instanță dintr-un alt stat membru decât Republica Lituania, în aplicarea articolului 28 alineatul (1) din regulament, trebuie formulată în fața Lietuvos apeliacinis teismas.

27 Potrivit articolului 72, regulamentul se aplică, în substanță, de la 1 martie 2005. Regulamentul nu se aplică în privința Regatului Danemarcei.

Acțiunea principală și întrebările preliminare

28 Doamna Rinau, de cetățenie lituaniană, și domnul Rinau, de cetățenie germană, s-au căsătorit la 27 iulie 2003 și au avut domiciliul la Bergfelde (Germania). Fiica acestora, Luisa, s-a născut la 11 ianuarie 2005. În cursul lunii martie a anului 2005, soții Rinau au început să locuiască separat, Luisa rămânând să locuiască la mamă. Potrivit deciziei de trimitere, la acest moment a fost inițiată o procedură de divorț în fața Amtsgericht Oranienburg (Tribunalul Cantonal din Oranienburg, Germania).

29 La 21 iulie 2006, după ce a obținut permisiunea domnului Rinau de a părăsi teritoriul german alături de fiica acestora pentru o vacanță de două săptămâni, doamna Rinau a intrat împreună cu fiica și cu un fiu, născut dintr-o primă relație, în Lituania, unde a rămas până în prezent.

30 La 14 august 2006, Amtsgericht Oranienburg a încredințat-o provizoriu pe Luisa tatălui acesteia. La 11 octombrie 2006, Brandenburgisches Oberlandesgericht (Germania) a respins apelul declarat de doamna Rinau și a menținut hotărârea pronunțată de Amtsgericht Oranienburg.

31 La 30 octombrie 2006, domnul Rinau s-a adresat Klaipėdos apygardos teismas (Tribunalul Regional din Klaipėda) (Lituania) pentru a obține înapoierea fiicei sale în Germania, invocând prevederile Convenției de la Haga din 1980 și ale regulamentului. Printr-o decizie pronunțată la 22 decembrie 2006, tribunalul sus-menționat a respins cererea.

32 Potrivit informațiilor furnizate Curții cu ocazia ședinței, Decizia din 22 decembrie 2006 a fost trimisă autorității centrale germane de către avocatul domnului Rinau, iar autoritatea în cauză a comunicat ea însăși decizia către Amtsgericht Oranienburg. După efectuarea acestei comunicări, autoritatea centrală lituaniană a transmis o traducere în limba germană a deciziei.

33 Printr-o decizie pronunțată la 15 martie 2007, Lietuvos apeliacinis teismas a reformat decizia pronunțată de Klaipėdos apygardos teismas și a dispus înapoierea copilului în Germania.

34 În cursul lunii aprilie a anului 2007, Klaipėdos apygardos teismas a pronunțat o ordonanță de suspendare a executării Deciziei din 15 martie 2007 a Lietuvos apeliacinis teismas. Această din urmă instanță a anulat ordonanța menționată prin Hotărârea din 4 iunie 2007. Astfel cum s-a precizat cu ocazia ședinței, executarea Deciziei din 15 martie 2007 a fost suspendată în repetate rânduri.

35 La 4 iunie 2007, doamna Rinau și, respectiv, la 13 iunie 2007, procurorul general al Republicii Lituania au solicitat Klaipėdos apygardos teismas redeschiderea procedurii, invocând împrejurări noi și interesul copilului în sensul articolului 13 primul paragraf din Convenția de la Haga din 1980. La 19 iunie 2007, tribunalul sesizat a respins cererile respective pentru motivul că în acest caz competența nu îi revenea, ci aparținea instanțelor germane. Întrucât doamna Rinau a declarat apel împotriva acestei hotărâri de respingere, Lietuvos apeliacinis teismas a menținut hotărârea prin Decizia din 27 august 2007. Ultimele două decizii menționate au fost casate de Lietuvos Aukščiausiasis Teismas prin Hotărârea din 7 ianuarie 2008, prin care s-a dispus retrimiterea cererilor formulate către Klaipėdos apygardos teismas.

36 Prin Decizia din 21 martie 2008, Klaipėdos apygardos teismas a respins din nou aceste cereri. Hotărârea pronunțată cu această ocazie a fost menținută de către Lietuvos apeliacinis teismas prin Decizia din 30 aprilie 2008. La cererea doamnei Rinau, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas a decis, la 26 mai 2008, să se pronunțe în recurs asupra acestor decizii și a dispus suspendarea executării Deciziei din 15 martie 2007 prin care s-a dispus înapoierea minorei Luisa în Germania până la momentul când va pronunța propria sentință asupra fondului.

37 Între timp, prin Hotărârea din 20 iunie 2007, Amtsgericht Oranienburg a pronunțat divorțul soților Rinau. Instanța a încredințat-o definitiv pe minora Luisa domnului Rinau. Luând în principal în considerare Decizia din 22 decembrie 2006 a Klaipėdos apygardos teismas de refuz al înapoierii copilului, Amtsgericht a ținut cont de conținutul acestei decizii, precum și de argumentele prezentate și a dispus ca doamna Rinau să înapoieze copilul în Germania și să îl încredințeze domnului Rinau. Doamna Rinau nu a participat la ședința desfășurată în fața acestei instanțe, dar a fost reprezentată și a prezentat observații. În aceeași zi, Amtsgericht Oranienburg a completat hotărârea pronunțată cu un certificat emis în temeiul articolului 42 din regulament.

38 La 20 februarie 2008, Brandenburgisches Oberlandesgericht a respins apelul declarat de doamna Rinau împotriva hotărârii menționate mai sus, a menținut hotărârea în ceea ce privește încredințarea minorei Luisa și a constatat că exista deja obligația doamnei Rinau de a readuce copilul în Germania. Doamna Rinau a participat la ședință și a prezentat observații.

39 Doamna Rinau a introdus o cerere la Lietuvos apeliacinis teismas prin care solicita refuzul recunoașterii Hotărârii din 20 iunie 2007 a Amtsgericht Oranienburg, în măsura în care această hotărâre dispusese încredințarea minorei Luisa către domnul Rinau și o obligase pe mamă să înapoieze și să încredințeze copilul tatălui.

40 La 14 septembrie 2007, Lietuvos apeliacinis teismas a pronunțat o ordonanță prin care declara inadmisibilă cererea formulată de doamna Rinau. Potrivit acestei instanțe, certificatul eliberat de Amtsgericht Oranienburg în temeiul articolului 42 din regulament indica faptul că toate condițiile necesare pentru eliberarea unui astfel de certificat, prevăzute la alineatul (2) al articolului menționat, erau îndeplinite. Considerând că hotărârea menționată, în măsura în care dispunea înapoierea copilului în Germania, ar fi trebuit pusă în executare direct, în temeiul prevederilor capitolului III secțiunea 4 din regulament, fără a fi necesară procedura specială de *exequatur* pentru recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești, Lietuvos apeliacinis teismas a decis că trebuie să se declare inadmisibilitatea cererii doamnei Rinau prin care aceasta solicita refuzul recunoașterii părții din Hotărârea din 20 iunie 2007 a Amtsgericht Oranienburg prin care era obligată să înapoieze și să încredințeze copilul tatălui.

41 Ca urmare, doamna Rinau a declarat recurs la Lietuvos Aukščiausiasis Teismas, prin care solicita anularea ordonanței sus-menționate și pronunțarea unei noi decizii de admitere a cererii de refuz al recunoașterii Hotărârii din 20 iunie 2007 a Amtsgericht Oranienburg, în măsura în care această hotărâre o încredința pe minora Luisa domnului Rinau și o obliga pe doamna Rinau să înapoieze și să încredințeze copilul tatălui.

42 În aceste condiții, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas a decis să suspende judecarea cauzei și să adreseze Curții următoarele întrebări preliminare:

„1) O parte interesată în sensul articolului 21 din regulament […] poate solicita refuzul recunoașterii unei hotărâri judecătorești, fără să fi fost formulată o cerere de recunoaștere a hotărârii respective?

2) În cazul unui răspuns afirmativ la prima întrebare, atunci când examinează cererea de refuz al recunoașterii hotărârii formulată de către persoana față de care hotărârea este executorie, cum trebuie instanța națională să aplice articolul 31 alineatul (1) din regulament […], care prevede că «[…] [nici] persoana împotriva căreia se solicită executarea [și nici] copilul [nu pot], în această fază a procedurii, să prezinte observații»?

3) Instanța națională la care titularul răspunderii părintești a formulat cererea de refuz al recunoașterii hotărârii instanței din statul membru de origine prin care se dispune înapoierea copilului care domiciliază la titular în statul de origine, hotărâre pentru care s-a eliberat un certificat în temeiul articolului 42 din regulament […], trebuie să o examineze pe baza dispozițiilor capitolului III secțiunile 1 și 2 din regulament […], astfel cum prevede articolul 40 alineatul (2) din regulament?

4) Care este semnificația condiției impuse prin articolul 21 alineatul (3) din regulament […] «[f]ără a aduce atingere secțiunii 4»?

5) Adoptarea unei decizii privind înapoierea copilului și eliberarea certificatului menționat la articolul 42 din regulament […] de către instanța din statul membru de origine, după ce instanța din statul membru în care este reținut în mod ilicit copilul a pronunțat o hotărâre prin care se dispune înapoierea copilului în statul de origine, sunt conforme cu obiectivele și procedurile din regulament […]?

6) Interzicerea controlului competenței instanței judecătorești de origine prevăzută la articolul 24 din regulament […] înseamnă că instanța națională în fața căreia a fost formulată cererea de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii judecătorești pronunțate de o instanță străină, care nu ar putea verifica competența instanței din statul de origine și care nu a constatat alte motive de refuz al recunoașterii hotărârilor definite la articolul 23 din regulament […], trebuie să recunoască hotărârea prin care se dispune înapoierea copilului de către instanța din statul membru de origine dacă aceasta din urmă nu a respectat procedura prevăzută de regulament în vederea soluționării chestiunii înapoierii copilului?"

Cu privire la procedura de urgență

43 Prin Ordonanța din 21 mai 2008, depusă la grefa Curții la 22 mai 2008, Lietuvos Aukščiausiasis Teismas a solicitat ca trimiterea preliminară să fie judecată potrivit procedurii de urgență prevăzute la articolul 104b din Regulamentul de procedură.

44 Instanța de trimitere a motivat această cerere făcând trimitere la considerentul (17) al regulamentului, care menționează înapoierea fără întârziere a unui copil răpit, și la articolul 11 alineatul (3) din același regulament, care stabilește un termen de șase săptămâni în care instanța sesizată cu o cerere de înapoiere trebuie să pronunțe hotărârea. Instanța națională constată necesitatea de a acționa cu celeritate pentru motivul că orice întârziere ar fi extrem de defavorabilă pentru relațiile dintre copil și părintele cu care acesta nu locuiește. Degradarea acestor relații s-ar putea dovedi ireparabilă.

45 Instanța de trimitere invocă de asemenea necesitatea protejării copilului împotriva unui eventual prejudiciu ce i-ar putea fi cauzat și necesitatea de a asigura un echilibru corect între interesele copilului și cele ale părinților săi, ceea ce ar impune deopotrivă recurgerea la procedura de urgență.

46 La propunerea judecătorului raportor, după ascultarea avocatului general, Camera a treia a Curții a hotărât să admită cererea instanței de trimitere de judecare a trimiterii preliminare potrivit procedurii de urgență.

Cu privire la întrebările preliminare

Observații introductive

47 Convenția din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială (JO 1972, L 299, p. 32), modificată ulterior în mai multe rânduri, avea ca obiectiv facilitarea recunoașterii și executării hotărârilor judecătorești în materie civilă și comercială între statele contractante. În acest scop, convenția a instituit norme de competență și proceduri de recunoaștere și de executare a hotărârilor pronunțate în această materie. Normele menționate se întemeiau pe principiul încrederii din partea instanțelor unui stat contractant în hotărârile adoptate de către instanțele unui alt stat contractant și reciproc. Potrivit articolului 1, convenția nu se aplică în ceea ce privește starea sau capacitatea juridică a persoanelor fizice și regimurile matrimoniale.

48 Având în vedere faptul că interesul copilului este de importanță primordială în orice problemă privind încredințarea sa și că acesta trebuie protejat, pe plan internațional, împotriva efectelor dăunătoare ale unei deplasări sau rețineri ilicite și trebuie să se întocmească proceduri în vederea garantării imediatei înapoieri a copilului în statul

reședinței sale obișnuite, precum și să se asigure protecția dreptului de vizită, a fost adoptată Convenția de la Haga din 1980.

49 Abordarea prezentă în cele două convenții menționate la punctele precedente a fost preluată, în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de regulament. Acesta se aplică materiilor civile privind, pe de o parte, divorțul, separarea de drept și anularea căsătoriei și, pe de altă parte, privind atribuirea, exercitarea, delegarea și retragerea totală sau parțială a răspunderii părintești.

50 Potrivit considerentului (21) al regulamentului, acesta are ca temei concepția potrivit căreia recunoașterea și executarea hotărârilor pronunțate într-un stat membru trebuie să se bazeze pe principiul încrederii reciproce, iar motivele de refuz al recunoașterii trebuie reduse la minimul necesar.

51 Potrivit considerentelor (12) și (13) ale regulamentului, acesta se întemeiază pe concepția potrivit căreia interesul superior al copilului trebuie să primeze și, în temeiul considerentului (33), regulamentul asigură respectarea drepturilor fundamentale ale copilului, astfel cum acestea sunt prevăzute de articolul 24 din Carta drepturilor fundamentale a Uniunii Europene.

52 În special, regulamentul urmărește să descurajeze răpirile de copii între statele membre și, în caz de răpire, să se obțină înapoierea fără întârziere a copilului.

53 Potrivit considerentului (17) al regulamentului, acesta completează dispozițiile Convenției de la Haga din 1980, care rămâne, cu toate acestea, aplicabilă.

54 În temeiul articolului 60, regulamentul prevalează asupra Convenției de la Haga din 1980.

55 Răspunsul la întrebările preliminare trebuie formulat în lumina observațiilor și a principiilor amintite la punctele 47-54 din prezenta hotărâre.

Cu privire la întrebările a patra-a șasea

56 Prin intermediul întrebărilor a patra-a șasea, care trebuie analizate împreună și înaintea celorlalte, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă adoptarea unei decizii privind înapoierea copilului și eliberarea certificatului menționat la articolul 42 din regulament de către o instanță din statul membru de origine sunt conforme cu obiectivele și procedurile din regulament, în cazul în care o instanță din statul membru în care este reținut în mod ilicit copilul a pronunțat o hotărâre de înapoiere a copilului în statul membru de origine. Instanța națională urmărește deopotrivă să afle dacă articolul 24 din regulament trebuie interpretat în sensul că instanța din statul membru în care a avut loc reținerea ilicită a copilului trebuie să recunoască hotărârea judecătorească prin care se dispune înapoierea copilului pronunțată de instanța din statul membru de origine, dacă aceasta din urmă nu a respectat procedura stabilită prin regulamentul menționat.

57 Articolul 11 alineatul (8) din regulament prevede că „[f]ără a aduce atingere unei hotărâri de neînapoiere pronunțate în conformitate cu articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980, orice hotărâre ulterioară prin care se dispune înapoierea copilului, pronunțată de o instanță competentă în temeiul prezentului regulament, este executorie în conformitate cu capitolul III secțiunea 4, în vederea asigurării înapoierii copilului”.

58 Potrivit unora dintre observațiile prezentate Curții, ca efect al prevederii menționate, un certificat nu poate fi eliberat în temeiul articolului 42 din regulament decât atunci când o hotărâre de neînapoiere a fost pronunțată în prealabil potrivit articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980. De aici ar rezulta, în acțiunea principală, că faptul că Lietuvos apeliacinis teismas a dispus înapoierea copilului, prin Decizia din 15 martie 2007, ar fi constituit o împrejurare dirimantă pentru instanțele din statul membru de origine în a elibera un certificat pe baza prevederilor articolului 42, astfel cum a procedat Amtsgericht Oranienburg prin Hotărârea din 20 iunie 2007, confirmată prin Decizia din 20 februarie 2008 a Brandenburgisches Oberlandesgericht.

59 Trebuie reținută interpretarea potrivit căreia nu se poate elibera un certificat în temeiul articolului 42 din regulament dacă în prealabil nu s-a pronunțat o hotărâre de neînapoiere.

60 Într-adevăr, aceasta este interpretarea care rezultă din regulament, privit în ansamblu, și în special de la articolul 11 alineatul (8) din acesta.

61 După ce prevede că hotărârile pronunțate într-un stat membru sunt recunoscute în alte state membre, fără a fi necesar să se recurgă la vreo procedură, regulamentul stabilește căile de recunoaștere și declarare a forței executorii a hotărârilor, structurate în două componente [articolul 21 alineatele (1) și (3), articolul 11 alineatul (8), articolul 40 alineatul (1) și articolul 42 alineatul (1)]. Potrivit primei componente, adoptarea unei hotărâri de recunoaștere și declararea forței executorii pot fi solicitate potrivit procedurilor prevăzute în capitolul III secțiunea 2 din regulament. Potrivit celei de a doua componente, forța executorie a anumitor hotărâri privind dreptul de vizită sau prin care se dispune înapoierea copilului este supusă dispozițiilor secțiunii 4 din același capitol.

62 Această ultimă componentă se suprapune strict pe dispozițiile Convenției de la Haga din 1980 și are ca scop înapoierea imediată a copilului, cu îndeplinirea anumitor condiții.

63 Deși legată indisociabil de alte materii guvernate de regulament, în special încredințarea, forța executorie a unei hotărâri prin care se dispune înapoierea unui copil, ulterioară unei hotărâri de neînapoiere, se bucură de autonomie procedurală, pentru a nu întârzia înapoierea copilului care a fost deplasat sau reținut ilicit într-un alt stat membru decât cel în care acesta își avea reședința obișnuită imediat anterior deplasării sale sau reținerii sale ilicite.

64 Autonomia procedurală a dispozițiilor articolului 11 alineatul (8) și ale articolelor 40 și 42 din regulament, precum și prioritatea acordată competenței instanței de origine în cadrul capitolului III secțiunea 4 din regulament se regăsesc la articolele 43

și 44, ale căror dispoziții precizează că în cazul oricărei rectificări a certificatului se aplică dreptul statului membru de origine, că eliberarea unui certificat nu este supusă niciunei căi de atac și că certificatul nu își produce efectele decât în limitele caracterului executoriu al hotărârii judecătorești.

65 Rezerva prevăzută la articolul 21 alineatul (3) din regulament, prin mențiunea „fără a aduce atingere secțiunii 4", care face obiectul celei de a patra întrebări adresate de instanța de trimitere, are drept finalitate să precizeze că dreptul acordat prin intermediul acestei dispoziții oricărei părți interesate de a solicita pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii unei hotărâri pronunțate într-un stat membru nu exclude posibilitatea ca, dacă sunt îndeplinite condițiile necesare, să se recurgă la regimul prevăzut la articolul 11 alineatul (8) și la articolele 40 și 42, în cazul înapoierii unui copil ulterioare pronunțării unei hotărâri de neînapoiere, acest regim aplicându-se cu prioritate față de regimul prevăzut în capitolul III secțiunile 1 și 2.

66 Este necesar să se evidențieze că procedura prevăzută pentru cazul înapoierii unui copil ulterioare pronunțării unei hotărâri de neînapoiere preia și consolidează dispozițiile articolelor 12 și 13 din Convenția de la Haga din 1980. În special, termenul înăuntrul căruia instanța se pronunță asupra unei cereri prin care se solicită neînapoierea este unul foarte scurt. De altfel, o hotărâre definitivă prin care se dispune înapoierea poate fi adoptată de către o instanță competentă în temeiul regulamentului. În sfârșit, procedura se finalizează prin certificarea hotărârii care conferă acesteia o forță executorie specială, condițiile de acordare și efectele produse de certificat fiind expres prevăzute în regulament.

67 Astfel, în ceea ce privește condițiile de acordare, din articolul 42 alineatul (2) din regulament rezultă că instanța de origine care a pronunțat hotărârea menționată la articolul 40 alineatul (1) litera (b) din același regulament nu eliberează certificatul decât în cazul în care:

„(a) copilul a avut posibilitatea de a fi ascultat, cu excepția cazului în care aceasta a fost considerată necorespunzătoare în conformitate cu vârsta sau gradul său de maturitate;

(b) părțile au avut posibilitatea de a fi ascultate și

(c) instanța judecătorească a pronunțat hotărârea ținând seama de motivele și mijloacele de probă care au stat la baza hotărârii pronunțate în conformitate cu articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980."

68 Cât privește efectele certificării, de îndată ce se eliberează certificatul, hotărârea de înapoiere a copilului menționată la articolul 40 alineatul (1) litera (b) este recunoscută și se bucură de forță executorie într-un alt stat membru, fără a fi nevoie să se facă vreo declarație de recunoaștere a forței executorii și fără a exista posibilitatea de a se opune recunoașterii sale.

69 Este necesar a se aminti că acest regim nu se aplică decât în caz de înapoiere a unui copil ulterioară unei hotărâri prin care se dispune neînapoierea menționată la articolul 11 alineatul (8) din regulament.

70 În acest sens se înscriu și prevederile articolului 11 alineatul (8) din regulament, potrivit căruia „[f]ără a aduce atingere unei hotărâri de neînapoiere pronunțate în conformitate cu articolul 13 din Convenția de la Haga din 1980, orice hotărâre ulterioară prin care se dispune înapoierea copilului, pronunțată de o instanță competentă în temeiul prezentului regulament, este executorie în conformitate cu capitolul III secțiunea 4, în vederea asigurării înapoierii copilului".

71 Chiar dacă expresia „[f]ără a aduce atingere unei hotărâri de neînapoiere" conține o oarecare ambiguitate, adăugarea termenilor „orice hotărâre ulterioară" indică o un raport cronologic între o hotărâre, mai precis cea de neînapoiere, și hotărârea ulterioară, o astfel de redactare nelăsând loc niciunei îndoieli cu privire la caracterul prealabil al primei hotărâri.

72 Considerentul (17) din regulament confirmă această interpretare, precizând că o hotărâre de neînapoiere „ar trebui să poată fi înlocuită cu o hotărâre ulterioară a instanței din statul membru al reședinței obișnuite a copilului înaintea deplasării sale sau a reținerii sale ilicite".

73 Rezultă deopotrivă din articolul 42 alineatul (2) litera (c) din regulament, care impune instanței să ia în considerare motivele și elementele de probă pe baza cărora s-a pronunțat hotărârea în aplicarea articolului 13 din Convenția de la Haga din 1980, că această instanță nu poate decide decât după ce a fost adoptată în prealabil o hotărâre de neînapoiere în statul membru de executare.

74 Din cele de mai sus reiese că articolul 40 alineatul (1) litera (b) din regulament reprezintă o prevedere care nu se aplică decât atunci când a fost pronunțată o hotărâre prealabilă de neînapoiere în statul membru de executare.

75 Cu toate acestea, nu ar putea fi admise consecințele deduse din această interpretare în cadrul observațiilor amintite la punctul 58 din prezenta hotărâre.

76 Într-adevăr, articolul 11 alineatul (3) din regulament impune cerința ca instanțele sesizate cu o cerere de înapoiere să acționeze cu celeritate, utilizând procedurile cele mai rapide prevăzute în dreptul intern. Al doilea paragraf al aceleiași prevederi indică, în plus, că, fără a aduce atingere acestui obiectiv privind urgența, instanța judecătorească pronunță hotărârea, cu excepția cazului în care acest fapt se dovedește imposibil din cauza unor împrejurări excepționale, în cel mult șase săptămâni de la sesizarea sa.

77 Mai exact, alineatul (6) al articolului 11 prevede că, în cazul în care o instanță judecătorească a pronunțat o hotărâre de neînapoiere, aceasta trebuie să transmită de îndată, fie direct, fie prin intermediul autorității sale centrale, o copie a hotărârii judecătorești de neînapoiere și a documentelor pertinente, în special un proces-verbal al ședințelor, instanței competente sau autorității centrale din statul membru în care copilul își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sale sau reținerii sale ilicite. Caracterul urgent al acestor demersuri este evidențiat de asemenea în ultima teză a aceluiași alineat, care prevede că instanța de origine „trebuie să primească toate documentele menționate în termen de o lună de la data hotărârii de neînapoiere”.

78 Aceste prevederi au ca scop nu numai să asigure înapoierea de îndată a copilului în statul membru în care își avea reședința obișnuită imediat înaintea deplasării sau reținerii sale ilicite, ci, de asemenea, să permită instanței de origine să evalueze motivele și elementele de probă pe baza cărora a fost pronunțată hotărârea de neînapoiere.

79 Instanța de origine este obligată să verifice în special dacă sunt îndeplinite condițiile enunțate la punctul 67 din prezenta hotărâre.

80 Dat fiind că, în definitiv, efectuarea acestei aprecieri este de competența instanței de origine, în aplicarea articolului 10 și a articolului 40 alineatul (1) litera (b) din regulament, incidentele de procedură survenite ori care au intervenit din nou în statul membru de executare după adoptarea unei hotărâri de neînapoiere nu sunt determinante și pot fi considerate lipsite de efect în ceea ce privește punerea în aplicare a regulamentului.

81 În caz contrar, ar exista riscul ca regulamentul să fie privat de efectul său util, deoarece obiectivul înapoierii imediate a copilului ar rămâne condiționat de epuizarea căilor procedurale admise de dreptul intern al statului membru în care este reținut ilicit copilul. Acest risc este cu atât mai demn de luat în seamă cu cât, în ceea ce privește copiii de vârste mici, timpul biologic nu poate fi măsurat potrivit criteriilor clasice, dată fiind structura intelectuală și psihologică a unor asemenea copii și rapiditatea evoluției acesteia.

82 Chiar dacă obiectivul regulamentului nu este acela de a unifica normele de drept material și de procedură în diferitele state membre, este totuși important ca aplicarea acestor norme să nu aducă atingere efectului util al regulamentului (a se vedea, prin analogie, în materia Convenției din 27 septembrie 1968 privind competența judiciară și executarea hotărârilor în materie civilă și comercială, Hotărârea din 15 mai 1990, Hagen, C-365/88, Rec., p. I-1845, punctele 19 și 20, Hotărârea din 7 martie 1995, Shevill și alții, C-68/93, Rec., p. I-415, punctul 36, și Hotărârea din 27 aprilie 2004, Turner, C-159/02, Rec., p. I-3565, punctul 29).

83 Trebuie adăugat că această interpretare a regulamentului este conformă cu exigențele și finalitatea acestuia și este totodată unica interpretare ce asigură în cel mai bun mod eficiența dreptului comunitar.

84 De altfel, în susținerea acestei interpretări se adaugă două elemente. Primul dintre acestea este întemeiat pe termenii „orice hotărâre ulterioară prin care se dispune înapoierea copilului" de la articolul 11 alineatul (8) din regulament, formulare ce exprimă ideea că, de îndată ce a fost pronunțată hotărârea de neînapoiere, instanța de origine se poate vedea obligată să adopte una sau mai multe hotărâri pentru obținerea înapoierii copilului, inclusiv în caz de dificultăți procedurale sau de fapt. Al doilea element este de ordin sistemic și se fundamentează pe aceea că, spre deosebire de procedura prevăzută la articolele 33-35 din regulament pentru cererea de declarare a forței executorii, instanța de origine poate declara executorii hotărârile pronunțate potrivit capitolului III secțiunea 4 din regulament (dreptul de vizită și înapoierea copilului) indiferent de existența oricărei căi de atac, fie în statul membru de origine, fie în statul de executare.

85 Excluzând orice cale de atac împotriva eliberării unui certificat în temeiul articolului 42 alineatul (1), în afara unei acțiuni în rectificare în sensul articolului 43 alineatul (1) din regulament, acesta urmărește evitarea posibilității ca eficiența dispozițiilor proprii să fie afectată de o întrebuințare abuzivă a procedurii. De altfel, articolul 68 nu menționează, între căile de atac, nicio acțiune îndreptată împotriva hotărârilor pronunțate în temeiul prevederilor capitolului III secțiunea 4 din regulament.

86 Aceste considerații răspund aspectelor specifice litigiului din acțiunea principală.

87 Pe de o parte, succesiunea de hotărâri pronunțate de instanțele lituaniene atât asupra cererii de înapoiere, cât și asupra cererii de refuz al recunoașterii deciziei certificate potrivit articolului 42 din regulament nu pare să fi respectat autonomia de procedură prevăzută de dispoziția menționată. Pe de altă parte, numărul hotărârilor și diversitatea acestora (anulări, reformări, redeschideri, suspendări) reprezintă dovada că, deși au fost probabil urmate cele mai rapide proceduri de drept intern, durata scursă era deja, la data eliberării certificatului, în contradicție vădită cu cerințele impuse de regulament.

88 Mai este necesar să se precizeze că, deoarece nu s-au exprimat îndoieli cu privire la autenticitatea certificatului eliberat de Amtsgericht Oranienburg, iar acesta conținea toate elementele impuse prin articolul 42 din regulament, o cale de atac împotriva eliberării certificatului sau o opoziție la recunoașterea acestuia nu putea, potrivit prevederilor articolului 43 alineatul (2) din regulament, decât să fie respinsă, instanța sesizată putând doar să constate forța executorie a hotărârii certificate.

89 În lumina observațiilor ce precedă, trebuie să se răspundă la întrebările a patra-a șasea că, după pronunțarea hotărârii de neînapoiere și după aducerea acesteia la cunoștința instanței de origine, în vederea eliberării certificatului prevăzut la articolul 42 din regulament, este lipsit de importanță faptul că hotărârea amintită a fost suspendată, reformată, anulată sau, în orice caz, nu a dobândit autoritate de lucru judecat ori a fost înlocuită cu o hotărâre de înapoiere, în măsura în care înapoierea copilului nu a avut loc în realitate. Deoarece nu s-a exprimat nicio îndoială cu privire la autenticitatea certificatului, iar acesta a fost emis în conformitate cu formularul al cărui model este prezentat în anexa IV la regulament, este interzisă introducerea unei opoziții la recunoașterea hotărârii de înapoiere, sarcina ce revine instanței sesizate fiind doar de a constata forța executorie a hotărârii certificate și de a admite înapoierea imediată a copilului.

Cu privire la prima întrebare

90 Prin intermediul primei întrebări adresate, instanța de trimitere solicită, în esență, să se stabilească dacă o parte interesată în sensul articolului 21 din regulament poate cere refuzul recunoașterii unei hotărâri judecătorești, fără să fi fost formulată o cerere de recunoaștere a hotărârii.

91 Răspunsul oferit la întrebările a patra-a șasea exclude posibilitatea formulării unei cereri de refuz al recunoașterii în cazul în care a fost adoptată și certificată o hotărâre de înapoiere a copilului, potrivit articolului 11 alineatul (8) și articolului 42 din regulament.

92 Cu toate acestea, posibilitatea amintită nu poate fi înlăturată, ca regulă generală.

93 Într-adevăr, articolul 21 alineatul (3) din regulament prevede că „[f]ără a aduce atingere secțiunii 4 din prezentul capitol, orice parte interesată poate solicita, în conformitate cu procedurile prevăzute de secțiunea 2 din prezentul capitol, pronunțarea unei hotărâri de recunoaștere sau de refuz al recunoașterii hotărârii". În acest scop, al doilea paragraf al aceluiași alineat stabilește normele privind competență teritorială.

94 Nu este exclusă nici eventualitatea ca o cerere de refuz al recunoașterii să determine recunoașterea hotărârii pe cale incidentă, ipoteză în care ar deveni aplicabil alineatul (4) al aceluiași articol 21.

95 Posibilitatea de a formula o cerere de refuz al recunoașterii fără ca o cerere de recunoaștere să fi fost introdusă în prealabil este în măsură să răspundă unor obiective variate, fie de ordin material, precum în special cele referitoare la interesul copilului sau la stabilitatea și la liniștea familiei, fie de natură procedurală, permițând să se anticipeze prezentarea de mijloace de probă care nu ar mai putea fi disponibile în viitor.

96 Cu toate acestea, cererea de refuz al recunoașterii trebuie să respecte procedura prevăzută în capitolul III secțiunea 2 din regulament și, mai cu seamă, unei asemenea cereri nu i s-ar putea da curs potrivit prevederilor de drept intern decât dacă acestea nu restrâng domeniul de aplicare și efectele regulamentului.

97 Prin urmare, trebuie să se răspundă la prima întrebare că, în afara cazului în care procedura urmărește pronunțarea unei hotărâri certificate în aplicarea articolului 11 alineatul (8) și a articolelor 40-42 din regulament, orice parte interesată poate solicita refuzul recunoașterii unei hotărâri judecătorești, chiar dacă nu a fost depusă în prealabil o cerere de recunoaștere a hotărârii.

Cu privire la a doua întrebare

98 Prin intermediul celei de a doua întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească, în cazul în care trebuie examinată cererea de refuz al recunoașterii hotărârii formulată de către persoana față de care hotărârea este executorie și în care nu a fost prezentată în prealabil o cerere de recunoaștere, în ce mod trebuie aplicat articolul 31 alineatul (1) din regulament, în special teza potrivit căreia „[…] [nici] persoana împotriva căreia se solicită executarea [și nici] copilul [nu pot], în această fază a procedurii, să prezinte observații".

99 Rezerva enunțată la punctul 91 din prezenta hotărâre se aplică deopotrivă și în cadrul prezentei întrebări.

100 Sub rezerva amintită, trebuie să se constate că, în cazul în care a fost formulată o cerere de refuz al recunoașterii unei hotărâri judecătorești fără să fi fost introdusă o cerere de recunoaștere a acestei hotărâri, articolul 31 alineatul (1) din regulament trebuie interpretat din perspectiva economiei specifice a capitolului III secțiunea 2 din acest regulament. Ca urmare, prevederea în cauză nu poate fi aplicată.

101 Într-adevăr, articolul 31 din regulament are în vedere încuviințarea executării. Articolul amintit prevede că, în acest caz, partea împotriva căreia se solicită executarea nu poate prezenta observații. O astfel de procedură trebuie să fie interpretată luând în considerare faptul că, dat fiind caracterul său executoriu și unilateral, nu ar putea cuprinde prezentarea de observații de către partea respectivă fără a dobândi o natură declarativă și contradictorie, ceea ce ar fi potrivnic logicii proprii potrivit căreia dreptul la apărare este garantat prin intermediul căii de atac prevăzute la articolul 33 din regulament.

102 Situația avută în vedere în cazul unei cereri de refuz al recunoașterii este una diferită.

103 Temeiul acestei diferențe rezidă în aceea că, într-o astfel de situație, reclamantul este persoana împotriva căreia s-ar fi putut formula cererea de încuviințare a executării.

104 Cerințele menționate la punctul 101 din prezenta hotărâre nemaifiind justificate, partea împotriva căreia se introduce cererea de refuz al recunoașterii nu ar putea fi privată de posibilitatea de a-și prezenta observațiile.

105 Orice altă soluție ar tinde să restrângă eficacitatea acțiunii reclamantului, deoarece obiectul procedurii de refuz al recunoașterii urmărește obținerea unei aprecieri negative care reclamă, prin natura sa, contradictorialitatea.

106 De aici rezultă că, astfel cum a susținut Comisia, pârâtul, și anume persoana care solicită recunoașterea, poate prezenta observații.

107 Așadar, trebuie să se răspundă la a doua întrebare că articolul 31 alineatul (1) din regulament, în măsura în care prevede că nici persoana împotriva căreia s-a solicitat executarea și nici copilul nu pot, în această etapă a procedurii, să prezinte observații, nu se aplică unei proceduri de refuz al recunoașterii unei hotărâri judecătorești, formulată fără a fi fost în prealabil introdusă o cerere de recunoaștere cu privire la aceeași hotărâre. Într-o astfel de situație, pârâtul, care solicită recunoașterea, poate prezenta observații.

Cu privire la a treia întrebare

108 Prin intermediul celei de a treia întrebări, instanța de trimitere solicită să se stabilească dacă instanța națională la care titularul răspunderii părintești a formulat cererea de refuz al recunoașterii hotărârii instanței din statul membru de origine prin care se dispune înapoierea copilului în statul membru de origine amintit, hotărâre

pentru care s-a eliberat un certificat în temeiul articolului 42 din regulament, trebuie să examineze cererea pe baza dispozițiilor capitolului III secțiunile 1 și 2 din regulament, astfel cum se prevede la articolul 40 alineatul (2).

109 Astfel cum reiese din răspunsurile la întrebările anterioare, o cerere de refuz al recunoașterii unei hotărâri judecătorești nu este admisibilă dacă s-a eliberat un certificat în temeiul articolului 42 din regulament. Într-o asemenea situație, hotărârea certificată se bucură de forță executorie, neputându-se formula nicio opoziție față de recunoașterea acesteia.

110 Prin urmare, nu este necesar să se răspundă la a treia întrebare.

Cu privire la cheltuielile de judecată

111 Întrucât, în privința părților din acțiunea principală, procedura are caracterul unui incident survenit la instanța de trimitere, este de competența acesteia să se pronunțe cu privire la cheltuielile de judecată. Cheltuielile efectuate pentru a prezenta observații Curții, altele decât cele ale părților menționate, nu pot face obiectul unei rambursări.

Pentru aceste motive, Curtea (Camera a treia) declară:

1) După pronunțarea hotărârii de neînapoiere și după aducerea acesteia la cunoștința instanței de origine, în vederea eliberării certificatului prevăzut la articolul 42 din Regulamentul (CE) nr. 2201/2003 al Consiliului din 27 noiembrie 2003 privind competența, recunoașterea și executarea hotărârilor judecătorești în materie matrimonială și în materia răspunderii părintești, de abrogare a Regulamentului (CE) nr. 1347/2000, este lipsit de importanță faptul că hotărârea amintită a fost suspendată, reformată,

anulată sau, în orice caz, nu a dobândit autoritate de lucru judecat ori a fost înlocuită cu o hotărâre de înapoiere, în măsura în care înapoierea copilului nu a avut loc în realitate. Deoarece nu s-a exprimat nicio îndoială cu privire la autenticitatea certificatului, iar acesta a fost emis în conformitate cu formularul al cărui model este prezentat în anexa IV la regulament, este interzisă introducerea unei opoziții la recunoașterea hotărârii de înapoiere, sarcina ce revine instanței sesizate fiind doar de a constata forța executorie a hotărârii certificate și de a admite înapoierea imediată a copilului.

2) **În afara cazului în care procedura urmărește pronunțarea unei hotărâri judecătorești certificate în aplicarea articolului 11 alineatul (8) și a articolelor 40-42 din Regulamentul nr. 2201/2003, orice parte interesată poate solicita refuzul recunoașterii unei hotărâri judecătorești, chiar dacă nu a fost depusă în prealabil o cerere de recunoaștere a hotărârii.**

3) **Articolul 31 alineatul (1) din Regulamentul nr. 2201/2003, în măsura în care prevede că nici persoana împotriva căreia se solicită executarea, nici copilul nu pot, în această etapă a procedurii, să prezinte observații, nu se aplică unei proceduri de refuz al recunoașterii unei hotărâri judecătorești, formulată fără să fi fost introdusă în prealabil o cerere de recunoaștere cu privire la aceeași hotărâre. Într-o asemenea situație, pârâtul, care solicită recunoașterea, poate prezenta observații.**

Semnături